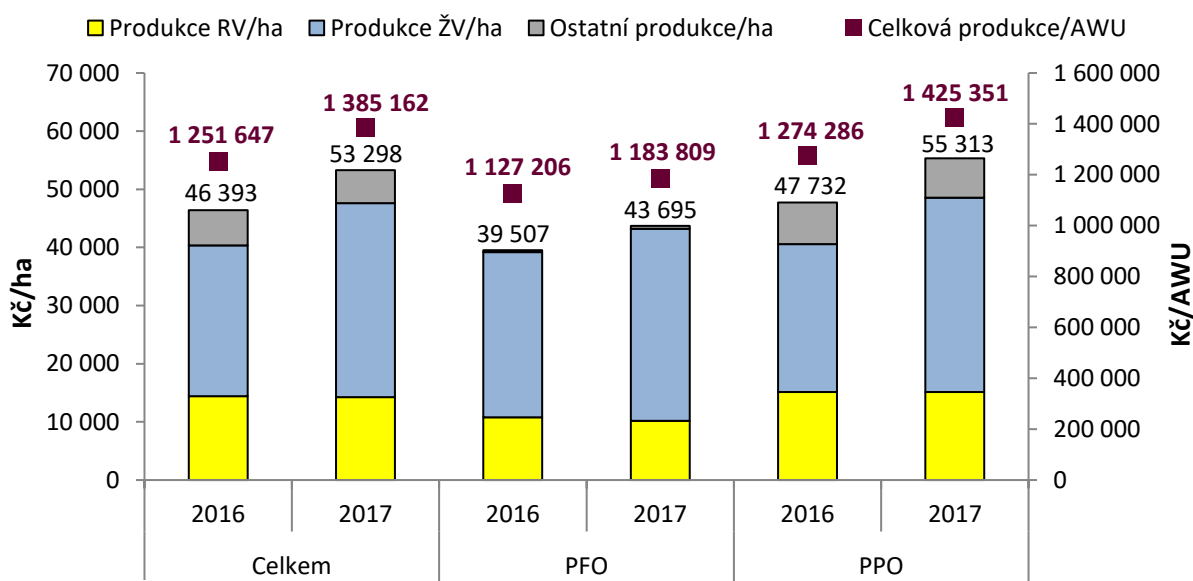

Podniky zaměřené na produkci mléka

Kontaktní pracoviště FADN (Farm Accountancy Data Network), které spadá pod Ústav zemědělské ekonomiky a informací (resortní organizace Ministerstva zemědělství), zajišťuje každoročně sběr výrobních a ekonomických ukazatelů reprezentativního souboru zemědělských podniků. Výběrový soubor FADN za účetní rok 2017 zahrnoval 123 podniků výrobního zaměření (VZ) produkce mléka, které reprezentovaly 752 zemědělských subjektů specializovaných na produkci mléka v ČR.

Dle typologie FADN do VZ produkce mléka patří podniky, které se zabývají chovem zvířat zkrmujičích objemnou píci a zároveň dojnice tvoří více než ¾ podíl této kategorie zvířat. Výběrový soubor tvořilo 59 podniků fyzických osob (PFO) s průměrnou výměrou 91,6 ha a 64 podniků právnických osob (PPO) s výměrou 972,1 ha. Podniky tohoto VZ se významně podílejí na obhospodařování zemědělské půdy v méně příznivých oblastech, většina podniků (89,4 %) hospodaří v oblastech LFA. Podniky této výrobní specializace jsou charakteristické vysokou intenzitou živočišné výroby (PPO 70,42 DJ/100 ha, PFO 77,52 DJ/100 ha), s čímž souvisí zvýšené požadavky na vstup pracovní síly. Podniky právnických osob vykazují 3,88 AWU/100 ha a podniky fyzických osob 3,69 AWU/100 ha (AWU = roční pracovní jednotka). Hodnoty udávající počet chovaných zvířat a počet pracovníků přepočtených na jednotku plochy jsou ze všech hodnocených VZ nejvyšší.

Graf č. 1: Hodnota zemědělské produkce - Produkce mléka

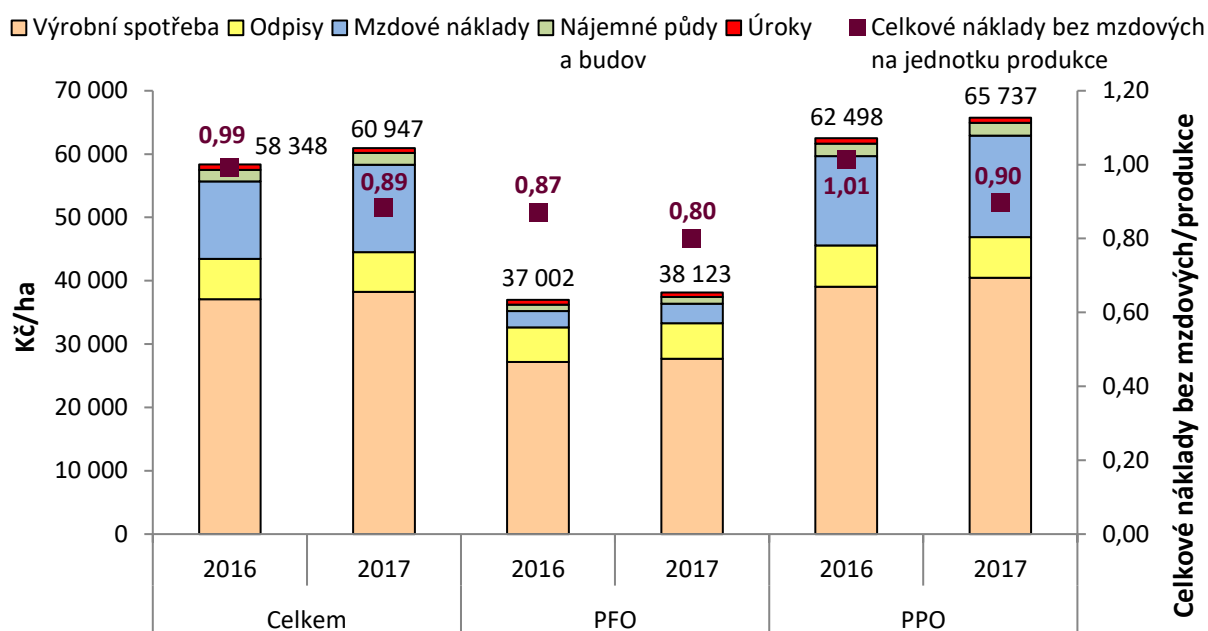
Na tvorbě celkové produkce se nejvíce podílela živočišná produkce (62,6 %), dále rostlinná produkce (26,8 %) a ostatní produkce (10,6 %). Hodnota celkové produkce se u PFO meziročně zvýšila o 10,6 % na hodnotu 43 695 Kč/ha a u PPO o 15,9 % na 55 313 Kč/ha, což bylo způsobeno zvýšením hodnoty živočišné produkce vlivem výrazného růstu realizační ceny mléka. Při přepočtu na DJ došlo u PFO k meziročnímu zvýšení živočišné produkce o 5 809 Kč/DJ na hodnotu 42 543 Kč/DJ/rok, u PPO byl tento růst ještě výraznější, došlo ke zvýšení o 9 470 Kč/DJ na 47 481 Kč/DJ/rok. Celková produkce přepočtená na jednoho pracovníka se oproti roku 2016

meziročně zvýšila o 10,7 % na hodnotu 1 385 tis. Kč/AWU, dlouhodobě vyšších hodnot dosahují PPO (1 425 tis. Kč/AWU), zatímco u PFO byla hodnota tohoto ukazatele 1 184 tis. Kč/AWU.

Realizační cena kravského mléka v roce 2017 činila 8,48 Kč/l, zatímco v roce 2016 dosahovala 7,02 Kč/l, meziročně tedy cena mléka vzrostla o 1,46 Kč/l (zvýšení o 20,8 %). Nadále dochází ke zvyšování mléčné užitkovosti, v roce 2017 došlo ke zvýšení dojivosti na hodnotu 7 858 l/dojnici/rok. Dlouhodobě vyšší dojivost vykazují PPO, konkrétně 8 208 l/dojnici/rok, zatímco PFO dosáhly 6 352 l/dojnici/rok. Zvyšující se dojivost je pozitivně ovlivňována posunem v plemenné struktuře dojnic směrem k holštýnskému plemeni.

Nejvyšší podíl na hodnotě produkce rostlinné výroby má produkce krmných plodin (44,8 %), následována produkcí obilovin (35,2 %) a olejnin (11,3 %). U PFO se hodnota rostlinné produkce meziročně mírně snížila na hodnotu 10 210 Kč/ha (pokles o 5,4 %), zatímco u PPO se výše produkce téměř nezměnila a činila 15 136 Kč/ha.

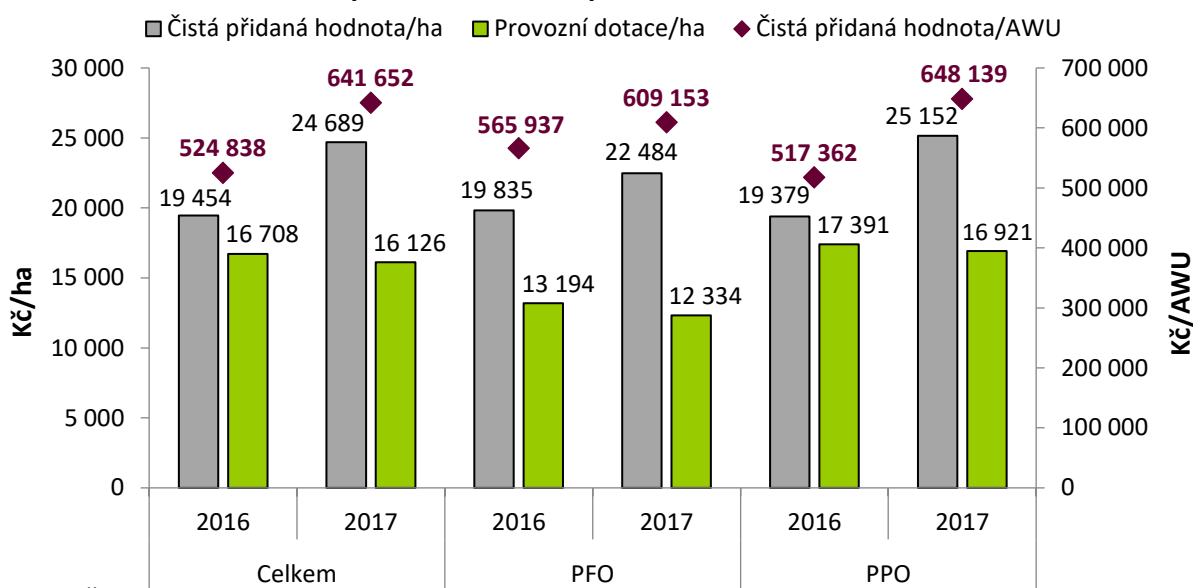
Graf č. 2: Náklady zemědělské produkce - Produkce mléka

Zdroj: Šetření FADN CZ

Celkové náklady se v podnicích VZ produkce mléka meziročně zvýšily o 4,5 % na hodnotu 60 947 Kč/ha. U PPO byl zaznamenán nárůst na 65 737 Kč/ha (o 5,2 %), u PFO dosahovaly úrovně necelých 58 % hodnoty nákladů PPO (38 123 Kč/ha) s nárůstem o 3,0 %. Na celkových nákladech se rozhodující měrou podílela výrobní spotřeba (62,7 %), kterou tvoří přímé náklady a ostatní věcné náklady. U podniků právnických osob došlo k nárůstu výrobní spotřeby na 40 451 Kč/ha (o 3,6 %), u PFO se zvýšila o 2,0 % na hodnotu 27 704 Kč/ha. Mezi největší nákladové položky patří krmiva, která v roce 2017 tvořila téměř 56 % přímých nákladů a dosáhla hodnoty 18 814 Kč/DJ. Výše nákladů na krmiva u podniků právnických a fyzických osob je rozdílná, u PPO činila 20 032 Kč/DJ (nárůst o 1,2 %), u PFO 13 541 Kč/DJ (nárůst o 0,5 %).

Mzdové náklady přepočtené na placeného pracovníka vzrostly meziročně u PPO o 9,3 % na hodnotu 412 tis. Kč/AWU, u PFO o 10,4 % na 262 tis. Kč/AWU. Pachtovné zaznamenalo v roce 2017 u obou právních forem rovněž mírný nárůst. U PPO se zvýšilo o 5,2 % na 2 466 Kč/ha, u PFO vzrostlo o 4,9 % na 1 822 Kč/ha připachtované půdy.

Graf č. 3: Čistá přidaná hodnota, provozní dotace - Produkce mléka

Zdroj: Šetření FADN CZ

Hodnota provozních dotací a podpor byla u podniků specializovaných na produkci mléka nejvyšší ze všech výrobních zaměření a činila 16 126 Kč/ha. Tato vysoká průměrná hodnota dosažených podpor je ovlivněna podniky, které provozují bioplynové stanice a získávají dotace na energii z obnovitelných zdrojů. Ve VZ produkce mléka provozovalo bioplynové stanice 26,6 % podniků právnických osob. Celkové čerpané dotace byly v tomto VZ o 41,2 % vyšší než průměrná hodnota poskytnutých podpor v celém souboru FADN (11 417 Kč/ha). V porovnání s předchozím rokem poklesly poskytnuté dotace o 3,5 %, a to vlivem 17,3% snížení ostatních dotací na výrobu (o 1 347 Kč/ha) v důsledku zrušení Mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby a Dočasné mimořádné podpory pro zemědělce v odvětví živočišné výroby. Tyto podpory poskytované chovatelům dojníc a prasnic byly poskytovány pouze v roce 2016 s cílem zmírnit ztráty způsobené celoevropskou krizí v sektoru mléka a kompenzovat nízké ceny vepřového masa. Nově zavedená Mimořádná podpora na snížení produkce mléka zrušené tituly nekompensovala. U podniků právnických osob poklesly podpory o 2,7 % a dosáhly hodnoty o 4 587 Kč vyšší (16 921 Kč/ha) než podniky fyzických osob (12 334 Kč/ha). Nejvýznamnější skupinu dotací představovaly již třetím rokem ostatní dotace, které se na celkových dotacích podílely téměř 40 %. Jejich hlavní podíl tvořila i nadále podpora na obnovitelné zdroje energie, jejíž hodnota byla nejvyšší ze všech výrobních zaměření, u podniků PO dosáhla průměrné výše 4 580 Kč/ha.

Čistá přidaná hodnota (ČPH), která je jedním z klíčových ukazatelů ekonomické efektivity podniků, byla v roce 2017 pozitivně ovlivněna vyšší realizační cenou mléka, nárůstem produkce mléka a nejvyššími čerpanými dotacemi ze sledovaných VZ. ČPH dosáhla hodnoty 24 689 Kč/ha, byla nejvyšší ze všech výrobních zaměření a převyšovala průměrnou ČPH/ha celého souboru FADN téměř o 60 %. Z hlediska dosaženého důchodu ze zemědělské činnosti dosáhly podniky VZ produkce mléka nejvyššího zisku ze všech hodnocených výrobních zaměření a lze je tedy označit za nejefektivnější. Nevýhodou tohoto výrobního zaměření je úzká vazba na realizační cenu kravského mléka jako nejvýznamnější komodity k tvorbě zemědělské produkce.

Ekonomika výroby mléka se vlivem vyšší realizační ceny mléka, zvyšující se produkce mléka a v neposlední řadě v důsledku výše čerpaných dotací v roce 2017 výrazně zlepšila, a to i při mírném nárůstu nákladů (o 4,5 %) a poklesu hodnoty provozních dotací (o 3,5 %).

Ing. Martina Döbertová, Ing. Světlana Lamprechtová
Kontaktní pracoviště FADN, ÚZEI